

گزارشی از بیانیه ۲۲۷ نماینده مجلس در مورد قصاص معترضان که بین تکذیب و تأیید معطل مانده است

مجلس؛ قانون گذار یا قاضی؟

ماجرای بیانیه ۲۲۷ نماینده همچنان ابعاد مبهمی دارد، یکشنبه هفته گذشته بیانیه‌ای با ۲۲۷ امضا در صحن علنی مجلس قرائت شد که در آن نمایندگان امضاکننده اعلام کرده بودند: «ما نمایندگان این ملت از تمامی مسئولان کشور از جمله قوه قضائیه می‌خواهیم که هرچه سریع‌تر با مجاربین که مانند...

صفحه ۸

یکشنبه ۲۲ آبان ۱۴۰۱ • ۱۸ ربیع‌الثانی ۱۴۴۴ • ۱۳ نوامبر ۲۰۲۲ • سال بیستم • شماره ۴۴۱۹ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: اولین ملاقات رؤسای جمهور ایالات متحده و چین در اندونزی، سقوط حسن یزدانی در رده‌بندی اتحادیه جهانی کشتی و یادداشت‌هایی از ناصر ذاکری، مهدی زارع، معین شرقی

سرمقاله

مدل حلزونی اداره

کیومرث اشترینان

مدل حلزونی اداره، مدلی رو به درون و بسته است که ارتباطات بیرونی محدودی دارد و همان ارتباطات بیرونی محدود را به‌تدریج به درون خود می‌کشاند. گروه‌های سیاسی و سازمان‌های اداری اغلب گرفتار چنین مدلی از اداره هستند. جهان خارج را لایه‌به‌لایه به درون ذهنیت سازمانی خود کشیده و آن را در مرکزیت سازمان به مهمیز ایدئولوژی خود درمی‌آورند. مدل حلزونی اداره امور عمومی می‌تواند از یک سازمان کوچک سیاسی، واحد اداری تا یک دولت را در بر گیرد. اداره حلزونی، ویژگی‌ها و پیامدهای این چنین دارد: - اداره و مدیریت امور عمومی مستلزم ارتباط با «جهان‌های ذهنی» متفاوت و توان مدیریت دانش همگانی است. دانش مانند چشمه‌های جوشان از اطراف و اکناف می‌جوشد. نخستین یا شاید مهم‌ترین وظایف یک نظام اداری یا سیاسی این است که بتواند سازوکاری مدیریتی فراهم کند تا این چشمه‌های جوشان دانش را تجمع کند و تعمیم دهد و در سازه‌های سازمانی اداره امور عمومی به کار گیرد؛ بنابراین یکی از مهم‌ترین وظایف دولت‌ها در سطح مدیریت امور بردارد این است که بتواند چنین سازوکاری را ایجاد کند. این سازوکار اما ضرورتاً فنی نیست، بلکه در درجه نخست سیاسی و از جنس «آزادی سیاسی-کارشناسی-اجتماعی» است. اینکه دستگاه اداری را چون حلزون در خود پیچیده کنیم، راه به جایی نمی‌برد، چون هیچ‌کس را جز خود نه می‌بینیم، نه قبول داریم و نه می‌شنویم. حصار در حصار در حصار است. حصار روانی، حصار فکری، حصار سیاسی-اداری. به همین سان کارشناسان خودی برساخته می‌شوند و گسست از تجربه دیگران پدید می‌آید. در سازمان‌های سیاسی این پدیده در «سکتاریسم» و فرقه‌گرایی نمود می‌یابد. دولت‌ها در معرض چنین خطری قرار می‌گیرند. مهم برای یک دولت توان مدیریت دانش موجود در کشور است که با این رویکرد قفل می‌شود. دانش کارشناسی، دانش مدیران حرفه‌ای بخش خصوصی، دانش مدنی همه و همه در پشت موانع ذهنی-سیاسی گرفتار می‌آیند.

- فقدان نظریه و غرق‌شدن در روزمرگی نمود دیگری از اداره حلزونی است. نظریه‌پردازی یکی از پایه‌های اساسی اداره امور است. در هر بخشی از اداره امور عمومی شما نیاز به نظریه‌پردازی دارید از اداره امور سلامت و رفاه تا سیاست و اقتصاد؛ تا بتوانید به تجزیه و تحلیل امور پردازید و تصمیماتی متناسب اتخاذ کنید. نظریه‌پردازی قفل می‌شود چون سقف کوتاه و بسته‌ای از زندگی حلزونی ایجاد کرده‌اید. اساساً از تنوع نظری غافلید و نمی‌توانید از تکثر نظریه‌ها برای تحلیل امور گوناگون بهره ببرید. همه چیز به عقاب هسته مرکزی حلزون بسته می‌شود؛ بنابراین نمی‌توانید تکثر نیازهای اجتماعی و اقتصادی را درآیید، چه رسد به آنکه آن را تحلیل کنید. همیشه از جریان طبیعی امور عقب هستید. همواره غافلگیر حوادث هستید و غرق در روزمرگی هستید، از صنعت و سلامت تا کشاورزی و رفاه و سیاست. به طریق اولی نمی‌توانید نظریه توسعه داشته باشید.

- دچار «خود-افتخاری» و «خود-معیاری» می‌شوید. در دنیای کوچک خود شادید. سازمان کوچک خود را می‌بینید و اقدامات کوچک اداری خود را در این دنیای حلزونی، بزرگ می‌بینید. دچار مصداق‌ها و مورد‌های کوچک هستید. ملاقات‌ها و گردشهای‌های ارباب‌رجوع خود را با سیستم‌های اجتماعی-اداری برای حل مشکلات عمومی جایگزین می‌کنید. دیگر به فکر استقرار سیستم‌های اجتماعی-اداری برای حل مشکلات عمومی نیستید. آنگاه که واکنش‌های منفی عموم را به «خوبی‌ها و خدمات» خود می‌بینید دچار نفرت از دیگران می‌شوید. آغاز تعارض‌ها با اجتماع از همین‌جاست. چه باید کرد؟

- مدل حلزونی را درشکنید. در سیاست توسعه، برای مثال، کارآفرین بخش خصوصی یک موتور توسعه اقتصادی است. او نیاز به ثبات اقتصادی دارد. بخش مهمی از این ثبات از آزادی اقتصادی برمی‌خیزد. اداره حلزونی نمی‌تواند این آزادی اقتصادی را برتابد. حقوق مالکیت خصوصی نه به‌لحاظ نظری بلکه در عمل با عدم ثبات اقتصادی-سیاسی مورد تعرض قرار می‌گیرد. توسعه نیاز به درجاتی از «تفویض اختیار توسعه‌های» هم به مدیران درون حکومتی و هم به بازیگران اقتصادی دارد. این دو در «اداره حلزونی» زمینه‌ای برای قدرت‌نمایی نمی‌یابد. ایجاد شرایط محیطی برای مقامات سطوح پایین جهت برانگیختن توسعه در منطقه‌شان فراهم نمی‌شود. مدیر آزاد و قدرتمند واجد اختیارات کافی یکی از شرایط اساسی توسعه است. شما باید بتوانید برای توسعه مناطق آزاد، برای توسعه مکران، برای توسعه کسب‌وکار دیجیتال، برای توسعه صادرات و شکوفایی تولید و... همگان را آزاد بگذارید؛ در اداره حلزونی نمی‌توانید چنین کنید. لازم است این پوسته سخت حلزونی را برای دستگاه اداری خود و برای جامعه مدنی بشکنید و با اعتمادبنفس و با شرج صدر با جامعه برخورد کنید. آنگاه است که همگان برای ثبات شما و همکاری با شما پیش‌قدم خواهند شد. ورود ویژگی‌های دموکراتیک اداره به درون بوروکراسی دولتی راهی برای میدان‌دادن به نواوری‌ها در بخش عمومی است. می‌گویند یکی از عوامل موفقیت مدل توسعه چینی همین بوده است. فراموش نکنیم که نیروی انسانی ابزار اساسی توسعه است.

ادامه در صفحه ۵

برجام کمی دورتر؛ تروئیکای اروپایی همراه با آمریکا، در اقدامی تحکمی شورای حکام را به تقابل با ایران نزدیک‌تر کرد

گره بر صلح پادمانی

گزارش تیتربک را در صفحه ۲ بخوانید

دخل و خرج ناسازگار

«شرق» در آستانه تنظیم بزرگ‌ترین سند مالی سال ۱۴۰۲ مشکلات پی‌درجه فنیسی برای سال آینده را بررسی کرد

هفته گذشته در آستانه بسته‌شدن بودجه ۱۴۰۲ شاهد درگیری لفظی میان رئیس سازمان برنامه و بودجه و رئیس مجلس بودیم؛ کشمکش که نشان داد برخلاف گفته وزیر اقتصاد دولت سیزدهم، کسری بودجه همچنان پابرجاست و تا اینجا یک‌سوم بودجه محقق نشده است. حالا کارشناسان اقتصادی می‌گویند این بار ماجرای بودجه متفاوت است؛ در بودجه ۱۴۰۲ یا دولت و مجلس از خرج‌تراشی و چندبرابریکردن بودجه برخی بخش‌ها دست برمی‌دارند و کشور را ارزان‌تر اداره می‌کنند یا بودجه ۱۴۰۱ را تکرار کرده و رسماً می‌پذیرند که شرایط بد اقتصادی به‌شدت تشدید شود.

در جلسه ۱۷ آبان در مجلس، رئیس سازمان برنامه و بودجه از تحقق تنها ۶۶ درصد بودجه در هفت‌ماهه امسال خبر داد و گفت تا پایان سال نیز تحقق بودجه تا همین سطح خواهد بود؛ بنابراین ۲۰۰ هزار میلیارد تومان کسری داریم. این در حالی است که وزیر اقتصاد، دوم شهریور امسال با دفاع از حذف ارز چهارهزارو ۲۰۰ تومانی اعلام کرده بود: «به حمد خدا امسال دولت کسر بودجه ندارد». بر همین اساس رئیس مجلس هم اظهارات رئیس سازمان برنامه مبنی بر تحقق نشدن منابع

یادداشت

نارضایتی، درماندگی اجتماعی و اعتراض

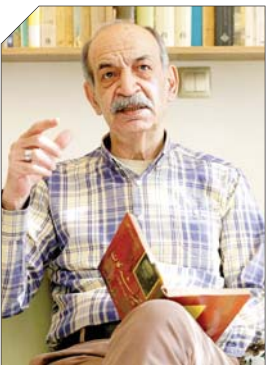
احسان هوشمند

حدود دو ماه از آغاز اعتراضات در کشور می‌گذرد. این پدیده از منظر مختلف مورد توجه تحلیلگران و کارشناسان بوده و ابعاد گوناگون آن بررسی و تحلیل شده است. اینکه در دوره‌ای حدود هشت‌هفته‌ای، بخشی از جغرافیای کشوردرگیر این پدیده اعتراضی شده، کافی است تا اهمیت این پدیده را روشن کند. درگیر شدن طبیعی از جوانان و زنان و نیز نرمنندان، پزشکان، دانشجویان، دانشجوین، ورزشکاران و برخی مدارس و دیگر اقشار و نهادهای نیز وجوه پیچیده دیگری از این پدیده را هویدا می‌کند.

۱- سال‌ها پیش در روزنامه «شرق» مفهومی توسط راقم این سطور تحت عنوان «سیاست رای» وضع و منتشر شد. سیاست رای نسبتی با شرایط کشور داشت؛ یعنی گروهی از شهروندان ایرانی از طریق صندوق رای اعتراض خود به روندهای معمول را بیان می‌کردند. نخستین بارقه سیاست رای در انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۱۳۷۲ ظاهر شد؛ یعنی گروهی از هم‌وطنان با رای به احمد توکلی یعنی نامزد مقابل اکبر هاشمی‌رفسنجانی، نارضایتی خود را از روند اقدامات دولت نخست آقای رفسنجانی به‌ویژه در قبال استفاده‌نگردن از نیروهای محلی در ساختار مدیریتی کشور حتی در قالب یک فرماندار محلی بیان کردند. در استان کردستان و سیستان‌و بلوچستان نارضائین از روندهای موجود به آقای هاشمی نه گفتند و با رای به احمد توکلی، هم از قهر با صندوق رای فاصله گرفتند و هم با رای خود نارضایتی‌شان از روندهای جاری

گفت‌وگوی احمد غلامی با علی‌اصغر شیرزادی

ابراهیم گلستان سدهی زمانه است

صفحه ۱۱

علی‌اصغر شیرزادی تصور درستی از خود و جایگاهش دارد. او یکی از هم‌نسلان هوشنگ کلشیری است و داستان‌هایش به لحاظ زبان قربابت بسیاری با کارهای کلشیری دارد. با اینکه سبک کارهای شیرزادی واقع‌گرایانه است اما در زبان به ورطه ابتذال نمی‌افتد و با وسواسی که گاه سر به افراط می‌زند، واژه‌ها را صیقل می‌دهد...

فصل بارش برف و باران با وقوع سیل در ۵ استان و خسارت‌های مالی شروع شد

تکرار سیلاب‌ها در نبود هماهنگی

صیانت از فیلترینگ با جرم‌انگاری!

آیا فعالیت کمیسیون مشترک صیانت قانونی است؟!

غربی مثل تیم ملی بسکتبال

آزادی برای چینی‌ها

جنبشی عمومی که به سرقت رفت!

نگاه جهانی به جنبش «metoo»

یادداشت

الگوریتم اعتراضات

سیدحسین مرتضوی کیاسری پژوهشگر

بررسی اعتراضات در دهه‌های اخیر، روند معناداری نشان می‌دهد. دوره ۱۰ساله اعتراضات به کمتر از سه سال رسیده است. مدت چندروزه اعتراضات، به مرز دو ماه رسیده است. گستره مکانی اعتراضات، از کوی به خیابان‌های تهران و از تهران به دیگر شهرهای کشور گسترش یافته است. نوع مطالبات، از مطالبات سیاسی به مطالبات اقتصادی، مطالبات اجتماعی و اکنون به آزادی‌های فردی تسری یافته است. قشرهای معترض، از دانشجویان به جوانان و نوجوانان و حتی رجال سیاسی کشیده شده است. این روند، فقط حاصل نپذیرفتن واقعیت‌های جامعه از سوی دولت است. در مواجهه با این روند معنادار، دولت همواره دو رویکرد ثابت اما متناقض از خود نشان داده است: تشدید برخورد و ناچیزشمردن اعتراضات و حتی ناچیزشمردن معترضان. این دو رویکرد همواره باعث تشدید و تداوم بحران می‌شده است. شاهد این ادعا، تشدید اعتراضات در سال ۸۸ است که نه به خاطر موضوع اعتراضات؛ بلکه در پی تحقیر معترضان از سوی رئیس وقت دولت بوده است. بحران‌های اجتماعی، در واقعیت‌های جامعه ریشه دارند؛ قبول واقعیت و درک هم‌وطنان معترض، نخستین گام حل بحران است. بخشی از این واقعیت، در مؤلفه‌های سنی معترضان این دوره خودنمایی می‌کند. در روندی که به آن اشاره شد، تغییر اساسی دیگر، تغییر در سن معترضان است. نسل پرورش‌یافته در دهکده جهانی، دیگر کشورش را با کشورهای همسایه مقایسه نمی‌کند. این نسل، هر روز در حال جهانگردی است. یک پای این نسل هر روز و هر ساعت در گوشه و کنار جهان است. کفشی که دولت برگزیده، برای چنین پاهایی تنگ است. این نسل صریح و آگاه که باهای زخمی و نتیجه تحمل و صبوری نسل قبل را در خانه و خیابان لمس کرده است، اکنون می‌خواهد کفش‌هایش را خودش انتخاب کند. درنگ‌نکردن این نسل و محترم‌ناشدن حق انتخابش، هزینه‌هایی برای همه نسل‌ها در پی خواهد داشت؛ زیرا ادامه این الگوریتم، ممکن است گسترش آن به فضای آی‌تی و استفاده از فضا و ابزار همان جهان و دهکده‌ای باشد که این نسل در آن پرورش یافته است. این شیوه اعتراض را هیچ سطحی از برخورد، مهار نخواهد کرد و کشور دچار هزینه‌های سنگین خواهد شد. پیش از آنکه خیلی دیر شود، باید بر حکم تدبیر گردن نهاد. گسترش چندجانبه جغرافیای اعتراضات، با ناچیزانگاری توأم با گسترش برخورد، مرکز حل‌شدنی نیست. با وجود برخی شعارها که از برخی از معترضان شنیده می‌شود، این نسل خواهان براندازی نیست. براندازی، مستلزم کنش‌های خاصی است که از معترضان دیده نمی‌شود. شرایط امروز کشور، نیازمند درکی جدید از نسلی جدید است.

ادامه در صفحه ۵